

marsikaj iz starega časa bolj zagotovil in razjasnil; vendar mnogotere reči so se že zdaj boljše razsvetlile, kakor jih je pa on še vedil. Pa tudi za novejši čas ni enemu ali drugemu pisatelju mogoče vsega pozvediti, ako nima na strani pomočnikov ali dopisovavcov.

(Dalje sledi.)

Starozgodovinski pomenki.

O imenih „Svaduccius“ in „Svaduccia“.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

V napisu, kjer se ime Svadučia nahaja, še nahajamo imena Bottio in Bottia, tudi Bocio in Boccia na drugih kamnih ¹⁾, bodi si zavoljo rodivnega organa ali pa, ker Shiva se tudi veli Bhaga ²⁾, pudendum muliebre, dalje: Saxamus = Peccius, Chaeront = Peč, Pečnik, Keront, Karant, Korant, Kurent.

V napisu pa, v katerem stojijo imena Antestatus, Antestia, Antestius pa najdemo imeni Lutumarus = Lutomar, ime po Shivi Ugri, ferox, ljut, zato ime Luticanov in českega mesta Litumefice (Leitmeriz) in ime Matria ³⁾.

Še eno ime je v tem napisu in sicer Vogitoutus Bogitout = Diogenes. Beseda tout je obče blago indoeuropejskih jezikov, got. thiuda, Volk, ednos, thiodisko, heidnisch, kakor gens in gentilis, althochd. thiot, dheoda, thiota, gens, populus, letiški tauta gens, populus, indoles, natura, zato labbas tautas, bonae indolis, bonae naturae. Ostroumni Diefenbach ⁴⁾ je prav iz te korenike izpeljal slovanske besede: tudj, tuj, ptuj (iz po-tuj), tužd', čuzi, čudzi, alienus, po analogii, kakor lud, populus, in ludski alienus. Ostale besedi tudj, tuj pričujete, da smo tudi nekđaj v slovenskem jeziku poznali tauta, tuta.

V keltiščini nahajamo: tuaith, tuath, territorium, gens, tud, terra, alltud, alienigena, britanski túd, tút, homines, familia, korniški tus, homo, cimriški tyaid, familia.

Umbriški: tuta, tota, Stadtgemeinde, territorium, tuticus, Gemeindevorsteher.

Členi rodovine Antestijev in Svadučijev so toraj bili sami Shivaiti, in sicer kakor imena Antestius, Svadučius, Matrix, Bottia, Bottio, častitelji Shive Bhage, rodivnega principa, pa tudi imena Saxamus, Lutumarus so iz Shivatovega častja, ker priimena Parvat, Ugra, to je, Saxamus, ferox, Karant, Karat, Lutomar tudi Shiva imade.

Ako Keltomani zamorejo te napise s takošnimi dokazi po keltiški razlagati, kakor smo jih mi po slovenski, se radi udamo, — ako pa ne, se hočemo dalje vojskovati za historiško resnico.

Ozir po svetu.

Stanovavci v Krimu.

Možkih prebivavcov se šteje v Krimu le okoli 200.000. Večina njih so Tartari, katerih je blizo 156.000; med

temi je kmetov 80.000, duhovnikov in sodnikov (imanov in molatov) 16.000, plemenitažev (mersa-tov) 10.000, mestnikov 50.000, Kristijanov je k večem 23.000. Število Rusov znaša okoli 3000. Iz Turčije se je vselilo tu kakih 10.000 Gerkov, ki večidel v Koslovem (Eupatorii) in Balaklavi prebivajo. Zraven teh je v Krimu še okoli 5000 Jermenov in skupaj 6000 Poljcov, Nemcov in Francozov.

Car Aleksander in podoba sv. Sergija.

Iz Moskve piše ondašnji časnik, da je rusovski car unidan romal v puščavo (piskrico) sv. Sergija in ukazal prvostolniku (metropolitu) Filaretu, naj mu izroči sveto podobo Sergijevo za oserčenje rusovske armade. Po povedbi moskviškega časnika je rusovska armada v nekdanjih vojskah vselej na dilo mertvaške truge sv. Sergija namalauo podobo tega svetnika sabo imela, in tako tudi národna bramba v vojski leta 1812. Vpričo vse carske rodovine, ki je, kakor naši bravci vedó, unidan spremila cara v Moskvo, je bila ta podoba pred cerkev sv. Sergija postavljena in metropolit je opravljal božjo službo pred njo; potem je sv. Sergija z gorečo besedo zaklinjal, naj prosi Boga, da dodeli zmago Rusii in junaškim vojakom njenim. Ko je bilo vse to opravljeno, je sv. podobo izročil caru. Ker jo je car sabo vzel, mislijo, da jo bo dal armadi v Krimu, da bi, nadušena po izgledu čudodelne podobe vse svoje žile napéla in zmagala sovražnike svete Rusije.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Komen-a na Goriškem 17. okt. A. B—l. Veselo je, ako cesarske gosposke in pa soseske z združeno močjo podpirajo dobre namene za občinski prid. Ker je pri nas očitna potreba, da bi imeli do dobrega izučenega kovača, ki bi nam vedil tudi v živinskih boleznih pomoči, sem se obernal do slavnega našega okrožnega poglavarja, naj bi nam v ti potrebi na roko šli, da bi mogel za to izučenje popolnoma pripraven mlad kovač o vsih Svetih v ljubljansko živinozdravniško šolo iti, ker je sam prereven, da bi mogel ondi na svoje stroške živeti. Verli gospod, poznaje našo potrebo, so dali precej prošnjo narediti in od sosesk podpisati, da bi se omenjenemu mladenču 10 gold. na mesec iz okrožne dnarnice dajalo. Zvesto se nadjaje, da se le-to tudi spolnilo bo, že naprej rečem očitno hvalo blagemu gospodu poglavarju, da so uslišali našo prošnjo, ki bo vsi soseski v dobro, zakaj v potrebi človeka imeti, ki vé svét in pomoč pri bolni živini, je dobrot, ki jo pač tisti naj bolj ceniti vé, ktereга je nesreča zadela, da mu je zbolela živina in poginila, ker od nobene strani prave pomoči ni bilo.

Iz Bistrice na Notrajskem 11. okt. J. B—c. Koler pri nas, hvala Bogu, je popolnoma nehala, spet se veselimo ljubega zdravja. Bog nam ga obderži! — Poljski pridelki pri nas so srednji; pšenice smo malo, koruze pa še precej pridelali; krompir nam gnjije bolj ko lani, in mnogim kmetom je popolnoma sognjil. Vina smo celó malo pridelali; letos še ni toliko bolezen tertam škodovala, ampak zdrave terte so silo malo grojzdja imele!

Iz Postojne 16. okt. * Na naši postaji ljubljansko-terzaške železnice morajo po sklenjeni pogodbi zadnje dela noter do konca avgusta 1857 dokončane biti; stroški teh zidanj so določeni na 100.000 gold. Ker se je popred govorilo, da bo železnica iz Ljubljane v Terst že konec prihodnjega leta gotova, se sedaj iz tega vidi, da bo še le čez dve leti.

Iz Ljubljane. Juter se bo podala deputacija ljubljanskih tergovcov na Dunaj, prosit za napravo tudi Ljubljančanom toliko potrebne bankne podružnice, iz ktere bi kupec za vložene meníce v sili gotov dnar dobival.

¹⁾ Ankershofon „Handb. der G. Kärnth.“ V. Heft 627.

²⁾ Ime Bhaga se v indiških bukvah nahaja kot priime Shive in beseda pomeni: pudendum muliebre, pa tudi: juterno sonce. Ako na prvotni pomen besede Bhaga nazaj gremo, vidimo, da izrazuje pomen „roditi“, „stvarjati“, primeri su roditi in sūnu, sin, sunis, sunce, rikša v možkem spolu medved, po pravem natus, der Gezeugte, in v srednjem Fixstern; torej spet najdemo poterjeno resnico, da pomeni: živeti, gibati se, stvarjati, roditi, so korenike za pomene: žival, voda, zrak, luč itd. Korenika besede Bhaga je bha, kar v sanskritu pomeni svetiti, sijati. Torej beseda Bog pomeni stvarječi in svetli.

³⁾ Ankershofen l. c. V. 622.

⁴⁾ Diefenbach „Vergl. Wörtl. der goth. Spr.“ II. 707. Pis.

Dnarna stiska je sedaj povsod velika, da je res živo potreba taci dnarnic, ki so tergovcem, obertnikom in kmetovavcem v sili na pomoč. — Ker se je gosp. Mihael Ambrož zavolj obilnih svojih lastnih opravkov prostovoljno odpovedal magistratni službi, katero je skozi več let marljivo opravljaj, so na njegovo mesto svetovavci mestne županije izvolili Ljubljancanom dobro znanega gosp. J. Gutman-a, bivšega c. k. adjunkta loške okrajne gosposke, kateri je v saboto nastopil svojo novo službo. — Slišimo, da 24. dan t. m. bojo dosedanji šentpeterski fajmošter gosp. Matevž Svetličič za korarja novomeškega, dosedanji kaplan gosp. Luka Zierer pa za prihodnjega fajmoštra šentpeterskega inštalirani. — Na ljubljanskem mahu se bode na stroške cesarske železnice naredila naprava, kjer bojo šoto za kurjavo hlaponov pripravljali.

Novičar iz raznih krajev.

Tisti predlogi za ustanovljenje upne naprave (kreditnice), ktera ima v pomoč kupčijstvu in obertništvu vse dežele našega cesarstva obseči, in s katerimi je unidan minister dnarstva baron Bruk v Išel šel, da bi jih cesar poterdili, so v važniših določilih prejeli cesarsko poterdjenje; ministru je izročeno, to važno napravo dobro izpeljati, in kakor se danes sliši, bo že v malo tednih ta upna naprava, ki bo posojevala dnar kupcom in obertnikom, v djanje stopila. Tudi se danes iz Dunaja piše, da 1. dan prihodnjega mesca bode dunajska banka prevzela tiste cesarske posestva, s katerimi bo država ji poplačala velik del svojega dolga in katerih vrednost je okoli 155 milijonov goldinarjev cenjena. Napravila bo potem ta banka posebno zastavno dnarnico (hipotečnico), ktera bo razposojevala dnar na kmetije in hiše, in to bo tako osnovala, da bo napravila 50.000 akcij ali delnic, vsako akcijo po 700 gold., ktere bo potem proti poštemu činžu dajala takim gospodarjem, kateri dnarja potrebujejo in ji zastavijo toliko posestva, da je izposojeni dnar zagotovljen, dokler se ne poplača. Da bi se pa s temi važnimi naredbami mahoma odpravil tudi nadavek (ažio) srebra, ni pričakovati na en hip. — V sredo sta prišla cesar in cesarica iz Išel-a domú v Šenbrun poleg Dunaja. — Za jed opoldne (kosilo) imajo od vsih Svetih tega leta do vsih Svetih prihodnjega leta popotni vojaki vsled višjega armadnega ukaza plačati hišnemu gospodarju, kjer so na kvartirji: na Krajskem 6 krajc. in pol, na Štajarskem 7 kr. in pol, na Koroškem 7 kr., na Teržaškem in Goriškem 7 kr. in 3 vinarje, na Horvaškem in Slavonskem 6 kr., v Vojvodini in temeškem Banatu 6 kr. in pol, na Ogerskem po razločku krajev po 6, 6 in pol in po 7 kr.; na Erdeljskem 5 kr. in pol, na Českem 8— kr.; na Marskem 8 kr. in pol, na Tiroljskem 9 kr. in pol itd.; — ta tarifa je po ceni mesá raznih krajev narejena. — Na Dunaji je že 12 mesnic, kjer se prodaja konjsko mesó, funt po 5 in 6 krajc. — Na Ogerskem so ces. žandarji od novega leta do konca preteklega mesca vjeli 366 roparjev, med temi dva huda glavarja: Mezö-ta in Radczak-a. — Žena nekega čuvaja dunajsko-ljubljanske železnice je te dni rodila fanta s troje očes, ki pa je kmali umerl; srednje oko je imel ravno na čelu. — Novice iz rusovsko-turške vojske poterjujejo nesrečno bitev Rusov pri Karsu; turško naznanilo celó pravi, da razun tistih mertvih in ranjenih, ki so jih Rusi med bitvijo preč spravljali, je v okolici karški obležalo 4000 mertvih; Turki so po tem naznanilu zgubili le 7 do 800 (?) mož, med temi več višjih oficirjev. Iz Petrograda se je dosihmal razglasilo o ti bitki sledeče: „Muraviev je 29. sept. napadel Kars; mnogo oficirjev je ranjenih in ubitih; napad je spodletel, obseda Karsa se bo iznova začela“. — V Odesi so bile vse baterije že za strel in vsi vojaki za vojsko priprav-

ljeni; stanovavci so groze trepetali, kaj bo, in poročnika (konzula) angležke in francozke vlade sta z družimi vred poslala pismo poveljniku sovražnih ladij, naj, preden kaj počne zoper Odeso, dobro premisli, da veči del tukajšnega premoženja je lastnina angležkih, francozkih in drugih tergovcov, kateri so podložni prijateljskih vlad. Ali je to pomagalo, — ali pa to, da je poveljnik zedinjenih ladij pismo poslal rusovskemu poveljniku, naj se odpre skozi celi čas vojske svobodna žitna vožnja in na to v 14 (?) dnéh odgovor dá, — ali da je zavezna armada z dohodom pred Odeso kako drugotno početje skriti hotla, se še ne vé — gotovo pa je, da so 11. t. m. sovražne ladije zapustile Odeso in se proti Kinburnu (3 milje odtod) podale. Kaj mislijo tú početi, se mora kmali zvediti. — Carski ukaz od 7. t. m. sklicuje narodne brambovce orenburške in sarmarske gubernije do 15. decembra; od 1000 se bo vzelo 23 mož v armado. — Kako zlo so po Francozkem razširjene skrivne prekucijske družbe, je te dni tista pravda v Parizu razodela, v kateri so bili v angerskem puntu vjeti sojenj. Grozno prederzne govorice so se tú slišale; ko je, na priliko, predsednik sodnije enemu rekel, da je derhal šla mesto Angers ropat, je ta odgovoril: „nismo ne šli ropat Angersa, le zmagati smo ga hotli, kakor ste vi zmagali Sevastopolj!“

Izgled.

Nikar poditi revežev,
Če prosijo te kruha v dar!
Poslušaj, kaj v sramoto nam
Storila je brezumna stvar.
In ne sramuj se v očéh solzice,
Ko čital bodeš te verstice.

Oj! misli revež, mili Bog!
Ko bi imel tri kosčike.
Kar tolstemu ostaja psu —
Kako bi jez nasitil se.
In pes, ki ljut je sploh ko kača,
Se milo v reveža obrača.

U rovtih daleč, kjer pomlad
Nikdar ljudem se ne smehljá,
Je dom sicer bogatega,
Vendar ne srečnega možá.
Bogastvo imel je nežstevno, —
Serce samotno, prazno, revno.

Pogum je dala lakot mu,
Nič več se ne boji pesá,
Pripogne revež k skledi se —
Lej! — mirno skupaj kositá.
Prijazno pes se mu približe,
Ter mu roko pohlevno liže.

Prišel je sivček, reven mož,
Ga prosit kruha bogajmé,
Raztergan, bos in brezoglav,
V očéh so glada mu solzé:
„Gospod! dajte mi kruha kosček,
V imenu božjem prosim vbožček!“

Pri oknu stal je bogatin,
In vidil vse, kar se godí.
Verjeti tega ni mu moč. —
„Dans lastne me slepé oči!“
Psa, ki je hud bil, grozoviti.
Kosilo vidi ga deliti.

Al prošnje vse nič ne zdajó,
Po pasje 'z hiše ga spodí,
Serca ne gane revež mu,
Ki mraza trepetá, ihtí. —
Z molitvijo ljudí glušiti,
Drugod ukaže mu prositi.

In padel žark nebeški je,
Ljubezni žark mu v dno serca:
V podobi tej zagledal on
Besede je Zveličarja.
Po reveža je hitro planil.
Pri svoji mizi ga nahranil.

Berač čez dvor napoti se,
Ko ravno poldne je biló,
In vidil skledo je pred psom
Napolnjeno z dobro jedjó.
Pretužen zdihnil je v nebesa,
Ter brisal si solze z očesa.

In verjemite! od soréj
Nikdar več od pesá
V osmiljenji bogati mož
Osramotiti se ne dá.
In če ga revež kruha prosi.
Gotovo ž njim pri mizi kosi.
J. Novak.

Stan kursa na Dunaji 18. oktobra 1855.

Obligacije	5 %	74 ³ / ₈	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	71 ¹ / ₂ fl.
državnega	4 ¹ / ₂ %	65	„	Windišgrac. „ „	20 „ 25 ¹ / ₄ „
dolga	4 %	59 ¹ / ₂	„	Waldstein. „ „	20 „ 24 ¹ / ₄ „
	3 %	45 ¹ / ₄	„	Keglevičeve „ „	10 „ 10 „
	2 ¹ / ₂ %	36 ¹ / ₂	„	Cesarski cekini.	5 fl. 16
Oblig. 5% od leta 1851		85	„	Napoleondor (20 frankov)	8 fl. 50
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		69 ¹ / ₂	„	Suverendor	15 fl. 26
Zajem od leta 1834 . . .		229	„	Ruski imperial	9 fl. 6
„ „ 1839 . . .		119 ¹ / ₄	„	Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 15
„ z loterijo od leta 1854		97 ³ / ₈	„	Angležki suverendor . .	11 fl. 7
„ národní od leta 1854		97 ¹ / ₂	„	Nadavk (agio) srebra:	
				na 100 fl. 15 fl.	